

**‘Specialization in ICTs and Special Education: Psychopedagogy
of Integration’ Postgraduate Program
DEMOCRITUS UNIVERSITY OF THRACE Department of Greek
Philology in collaboration with
NCSR DEMOKRITOS Informatics and Telecommunications
Institute**

**IDENTIFICATION OF LEARNING DIFFICULTIES IN BILINGUAL
PUPILS OF MINORITY PRIMARY SCHOOLS**

XIOYMET-MEMET SEBIGE

**POSTGRADUATE
THESIS**

**Komotini
2020**

ABSTRACT

The important component of bilingualism in minority education is a thorny issue in determining the existence of Learning Disabilities. The distinction between Learning Disabilities and language problems is often invisible, due to their inadequate assessment, based on a valid and reliable language criterion. The aim of this research was to investigate the existence of Learning Disabilities in the mother tongue of minority students and whether they affect the learning process and cause serious learning disabilities in learning Greek as a second language and generally identify students' learning profile. For the implementation of the research process, three weighted tools were provided, "LDDI" (Learning Disabilities in Turkish), "AMDE" (Learning Disabilities in Greek) and "LATO" (Greek language test) 30 bilingual students of the 4th grade of the minority primary schools and in addition data were collected, in relation to the students' contact with the Greek language, through structured interviews addressed to the students' parents. This research showed that almost half of the students in the sample of bilingual minority students in their mother tongue have profiles of Special Learning Disabilities that significantly affect the learning of Greek as a second language, while in the second language almost all students have profiles of General Learning Disabilities. The results of the LATO test for the detection of language proficiency in Greek showed that the specific students of the minority schools are far behind their Greek-speaking peers.

Key words: bilingualism, detection tools, learning difficulties, minority education.

References

- American Psychiatric Association, (2013). *Highlights of Changes from DSM-IV-TR to DSM-5*. Washington: American Psychiatric Publishing
- Baker, C. (2001). *Εισαγωγή στη διγλωσσία και τη δίγλωσση εκπαίδευση*. Μ. Δαμανάκης (Επιμ.), μεταφρ. Αρχοντούλα Αλεξανδροπούλου. Αθήνα: Gutenberg
- Behaydt, L. (1994). Bilingualism and the Young, *Le Language et al Homme*, vol. XXIX, no.3, pp. 225-247. Ανακτήθηκε από: <https://www.specialeducation.gr/>
- Bialystok, E. (2001). *Bilingualism in development: Language, literacy, and cognition*. Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511605963
- Bloomfield, L. (1933). *Language*. University of Chicago Press.
- Cohn, R. (1961). Dyscalculia. *Archives of Neurology*, 4, 301–307
doi:10.1001/archneur.1961.00450090067010
- Cumming, J. (1999) *Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση*. Αθήνα: Gutenberg
- European Agency for Development in Special Needs Education, (2009). *Πολυπολιτισμικότητα και Ειδική Αγωγή*, Odense, Denmark: European Agency for Development in Special Needs Education. ISBN: 978-87-92387-99-8
- Fletcher, J. M., & Miciak, J. (2019). *The identification of specific learning disabilities: A summary of research on best practices*. Austin, TX: Texas Center for Learning Disabilities.
- Hallahan, D. P., & Kauffman, J. M. (2006). *Exceptional learners: Introduction to special education*. Boston: Pearson/Allyn and Bacon
- Hammill, D. D. (1990). On defining learning disabilities: An emerging consensus. *Journal of Learning Disabilities*, 23, 74 – 84
- ICD-10 (*International Classification of Diseases*), (1992). *Ταξινόμηση Ψυχικών Διαταραχών και Διαταραχών της Συμπεριφοράς. Κλινικές περιγραφές και οδηγίες για τη διάγνωση*. Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας
- Kelağa-Ahmet, İ. (2005). “Yunanistan’da (Batı Trakya’da) İki Dilli Eğitim Veren Azınlık Okullarında Türkçe ve Yunanca Öğrenim Gören Öğrencilerin Okuduğunu Anlama ve Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi”, (T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Anabilim Dalı,

Doktora Tezi), Ankara.

Kirk, S. A., & Bateman, B. (1962). Diagnosis and Remediation of Learning Disabilities.

Exceptional Children, 29(2), 73-78.

<https://doi.org/10.1177/001440296202900204>

Kramersch, C. (2007). Re-reading Robert Lado, 1957, Linguistics across Cultures. *Applied*

linguistics for language teachers, 17, (2), 241-247.

<https://doi.org/10.1111/j.1473-4192.2007.00149.x>

Kroll, J. F., & de Groot, A. M. B. (1997). Lexical and conceptual memory in the bilingual:

Mapping form to meaning in two languages. In A. M. B. de Groot & J. F. Kroll (Eds.), *Tutorials in bilingualism: Psycholinguistic perspectives* (p. 169–199).

Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Muharrem, E. (2013). *Türk Dil Bilgisi* (2. baskı). İstanbul: Baskın

National Joint Committee on Learning Disabilities. (1994). *Collective perspectives on issues affecting learning disabilities*. Austin, TX: PRO-ED

Rolffs, S. (2009). Yine iki dillilik üzerine. *Die Gaste*, 5. Ανακτήθηκε από

<http://www.diegaste.de/> (προσπελάστηκε 10/02/2020)

Sapir, E. (1929). A study in phonetic symbolism. *Journal of Experimental Psychology*, 12

(3), 225–239. <https://doi.org/10.1037/h0070931>

Saussure, F. (1916). *Course in General Linguistics*. London: Duckworth.

Skutnabb-Kangas, T. (2014). The Role of Mother Tongues in the Education of Indigenous, Tribal, Minority and Minoritized Children: What can be done to

Avoid Crimes Against Humanity. Doi: 10.13140/2.1.3350.9764

Şahin, Y. (Ed.) (2013). *Farklı Boyutlarıyla Yabancı Dil Öğrenimi ve Öğretimi*. Konya:

Eğitim

Sönmez, S. (2019). *Παραδείγματα εκμάθησης τουρκικής γραμματικής: Με όλα τα*

γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα. Θεσσαλονίκη: Ανικούλα

Verhás, E. (2019). Η τουρκική μειονότητα της Δυτικής Θράκης: Ένας μακροχρόνιος αγώνας για δικαιώματα και αναγνώριση. *Minority Rights Group Europe*

Nonprofit Kft. (MRGE). Ανακτήθηκε από <https://minorityrights.org/>

Wiederholt, J.L. (1974). Influencing Change in Special Education. *The Journal of*

<https://doi.org/10.1177/002246697400800105>

Wilmshurst, L. (2009). *Abnormal child psychology: A developmental perspective*.

Routledge: Taylor & Francis Group

Wode, H. (1993). *Psycholinguistik – Eine Einfuehrung in die Lehr-und Lernbarkeit von Sprachen. Theorien, Methoden, Ergebnisse*, Hueber, Ismaning.

Αθανασιάδη, Ε. (2001). *Η Δυσλεξία και πώς αντιμετωπίζεται*. Αθήνα: Καστανιώτη.

Αμπάτη, Α. (2009). *Στρατηγικές μάθησης της ελληνικής γλώσσας: ανάλυση λαθών και διδακτική παρέμβαση*. Διδακτορική διατριβή: Πανεπιστήμιο Πατρών

Αναγνωστόπουλος, Δ.Κ. (2000). Η αιτιοπαθογένεια των μαθησιακών δυσκολιών. *Αρχαία Ελληνικής Ιατρικής*, 17 (5), 506-517

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α., Βλέτση, Ε., & Μητσιάκη, Μ. (2008). «Φωνητικά, Φωνολογικά και μορφολογικά θέματα για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας». Οδηγός Επιμόρφωσης: *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και αγωγή*. Λιθογραφία, Θεσσαλονίκη, 159-176

Ασκούνη, Ν. (2006). *Η εκπαίδευση της μειονότητας στη Θράκη. Από το περιθώριο στην προοπτική της κοινωνικής ένταξης*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια

Αχλάδη, Ε., Δούρη, Α., Μαλικούτη, Ε., & Παρασχάκη-Μπαράν, Χ. (2015). Γλωσσικά λάθη τουρκόφωνων μαθητών της Ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας. *Πρακτικά του 12ου συνεδρίου ελληνικής γλωσσολογίας, Freie Universitat Berlin, 1*, 190-123

Βαρλοκώστα, Σ. & Τριανταφυλλίδου, Λ. (2011). *Επίπεδα Γλωσσομάθειας στην Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα*. Αθήνα: ΚΕΔΑ

Γαβριηλίδου, Ζ. (2003). *Φωνητική συνειδητοποίηση και διόρθωση παιδιών προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω

Γεωργούσης, (2003). *Το φαινόμενο της διπλής ημιγλωσσίας*. Μόναχο

Γρίβα, Ε. & Στάμου, Α. (2014). *Ερευνώντας τη διγλωσσία στο σχολικό περιβάλλον, Οπτικές εκπαιδευτικών, μαθητών και μεταναστών γονέων*. Θεσσαλονίκη:

Αδελφοί Κυριακίδη

- Ζακοπούλου, Β. (2001). *Πρώιμη ανίχνευση τάσεων προς εμφάνιση συμπτωμάτων δυσλεξικής συμπεριφοράς κατά την προσχολική ηλικία*. Διδακτορική διατριβή: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Ανακτήθηκε από <http://hdl.handle.net/>
- Ζάχος, Γ. (2003). *Πλαίσιο προγράμματος αποκατάστασης μαθησιακών δυσκολιών στο γραπτό λόγο*, στο Στασινός, Δ. (επιμέλεια). *Μαθησιακές Δυσκολίες του Παιδιού* 183 και του Εφήβου. Η εμπειρία της Σύγχρονης Ευρώπης. 3η έκδοση. Αθήνα: GUTENBERG. σελ. 269-276
- Ζεγκίνης, Ε. & Χιδιδρόγλου, Π. (1995). *Τουρκική Γραμματική*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.
- Κ.Α.Γ.Π., (2015). *Τουρκικά για Έλληνες. Τα πρώτα βήματα εκμάθησης της τουρκικής γλώσσας αποκλειστικά για Έλληνες*. Κέντρο Ανατολικών Γλωσσών και Πολιτισμού
- Καϊλή, Χ. (2015). *Αντιπαραβολική θεώρηση των συμπληρωματικών προτάσεων Ελληνικής και Τουρκικής και η εκμάθηση των συμπληρωματικών προτάσεων της Τουρκικής από ελληνόφωνο κοινό*. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ)
- Κατή, Δ. (2015). «*Ανάπτυξη του Λόγου. Ενότητα 2: Ανάπτυξη γλωσσικών ικανοτήτων. Λεκτική περίοδος*» Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/ECD4/>
- Καμπανάρου, Μ. (2007). *Διαγνωστικά Θέματα Λογοθεραπείας*. Αθήνα: Ελλην
- Καρά Γιουσούφ, Α. (2015, Απρίλιος 05). *Μειονοτική Εκπαίδευση: Προβληματισμοί απ' το χθες, σκέψεις για το αύριο*. Παιδεία και Κοινωνία: *Η Αυγή*. Ανακτήθηκε από <http://www.avgi.gr/> (προσπελάστηκε 25/03/2020)
- Κόκκας, Ν. (2010, Απρίλιος 17). *Ένταξη, ενσωμάτωση ή γκετοποίηση; - Τα αδιέξοδα της μειονοτικής εκπαίδευσης*. Θέσεις: *Αγώνας*. Ανακτήθηκε από <http://www.agonas.gr/> (προσπελάστηκε 15/04/2020)
- Κουράκης, Τ. (2013, Ιούλιος 04). *Ειδική Αγωγή και Μειονοτική Εκπαίδευση. Ζητήματα Παιδείας*. Ανακτήθηκε από <http://kourakis.gr/> (προσπελάστηκε 20/04/2020)
- Κρόκου, Ζ. (2007). *Μαθησιακές Δυσκολίες*, στο Μακρή-Μπότσαρη, Ε. (επιμέλεια). *Θέματα Διαχείρισης Προβλημάτων Σχολικής Τάξης*. Τόμος Α'. Αθήνα:

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. σελ. 28-38.

Μαυρομάτη, Γ. (2004). *Τα παιδιά της Καλκαντζάς. Εκπαίδευση, φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός σε μια κοινότητα μουσουλμάνων της Θράκης*. Αθήνα: Μεταίχμιο

Μαυρομάτη, Δ. (2004). *Δυσλεξία. Φύση του Προβλήματος και Αντιμετώπιση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Μεσσίνης, Σ. (2000). Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες – Δυσορθογραφία. Επιστημονικό Περιοδικό «Θέματα Ειδικής Αγωγής». 10ο Τεύχος. Αθήνα: Π.Ε.Σ.Ε.Α.

Μπέης, Σ. (2004). *Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού στην περίπτωση των γλωσσικών μειονοτήτων της Ελλάδας*. Πρακτικά του Συμποσίου «Μειονότητες στην Ελλάδα», Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας Σχολής Μωραΐτη.

Μπότσας, Γ., Παντελιάδου, Σ. (2007). «Ορισμός και περιεχόμενο των Μαθησιακών Δυσκολιών», στο Παντελιάδου, Σ. & Μπότσας, Γ. (επιμέλεια). *Μαθησιακές Δυσκολίες. Βασικές έννοιες και χαρακτηριστικά*. (στα πλαίσια του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στις Μαθησιακές Δυσκολίες»). Θεσσαλονίκη: Υ.ΠΑΙ.Θ.

Μπότσας, Γ. & Σανδραβέλης, Α. (2014). Αλλοδαποί μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: Η περίπτωση των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών. Στο Ε. Κατσαρού & Μ. Λιακοπούλου (Επιμ.) *Θέματα διδασκαλίας και αγωγής στο πολυπολιτισμικό σχολείο*, 255-271, Επιμορφωτικό υλικό. Πρόγραμμα ΕΣΠΑ «Εκπαίδευση Αλλοδαπών και Παλιννοστούντων Μαθητών. Θεσσαλονίκη: Υ.ΠΑΙ.Θ.

Παλαιολόγου, Ν. & Ευαγγέλου, Ο. (2003). *Διαπολιτισμική Παιδαγωγική: Εκπαιδευτικές, Διδακτικές & Ψυχολογικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Ατραπός

Παντελιάδου, Σ. (2011α). *Μαθησιακές Δυσκολίες Και Εκπαιδευτική Πράξη Τι και Γιατί*. Αθήνα: Πεδίο

Παντελιάδου, Σ. (2015β). *Η αλφαβήτα που μπερδεύει. Κοντά στα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες*. Αθήνα: Πεδίο

Παντελιάδου, Σ. & Σιδερίδης, Γ. (2007). *Ανίχνευση μαθησιακών δυσκολιών από εκπαιδευτικούς*. ΥΠΕΠΘ- ΕΠΕΑΕΚ (7)

- Πολυχρόνη, Φ. (2006). *Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, δυσλεξία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Πολύχρονη, Φ., Χατζηχρήστου, Χ., Μπίμπου, Α., (2006). *Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες, Δυσλεξία*. Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα
- Πολυχρονοπούλου, Σ. (2012). *Παιδιά και έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες*. Αθήνα: Διάδραση
- Παπαοικονόμου, Δ. (2020). *Απόψεις, Πεποιθήσεις και Διδακτικές Επιλογές Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιου Σχολείου για τη Διδασκαλία Δίγλωσσων Μαθητών με ή/και χωρίς Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες στο Γλωσσικό Μάθημα*. Μεταπτυχιακή Διατριβή. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Ποπωβίδου, Μ. (2017). *Σημασιολογική εξέλιξη των τουρκικών λεξιλογικών δανείων στη νέα ελληνική*. Μεταπτυχιακή Διατριβή. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Ράλλη, Α. (2005). *Μορφολογία*. Αθήνα: Πατάκης
- Ρούσσου, Ά., 2015. *Σύνταξη*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα:Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/581>
- Σελλά-Μάζη, Ε. (2004α). *Στοιχεία αντιπαραβολικής γραμματικής ελληνικής-τουρκικής*. Αθήνα: Παπαζήση
- Σελλά-Μάζη, Ε. (2004β). «Η τουρκόφωνη δίγλωσση μειονότητα της Θράκης», *Μειονότητες στην Ελλάδα, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, 7-9 Νοεμβρίου 2002, 2004, Αθήνα: 85-100*
- Σκούρτου, Ε. (2011). *Γλώσσες και Διγλωσσία στον Κόσμο (Κεφάλαιο 1^ο)*. Η Διγλωσσία στο Σχολείο. Αθήνα: Gutenberg
- Σταθοπούλου, Α. & Ζήδρος, Α. (2019). *Ειδική Αγωγή και Μειονοτική Εκπαίδευση. Θέματα Ειδικής Αγωγής, 89 (υπό δημοσίευση)*.
- Στύλου, Γ. (2010). *Όψεις της εναλλαγής κώδικα σε ελληνόπουλα στη Γερμανία και η σημασία της για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας*. Διδακτορική Διατριβή: Πανεπιστήμιο Κρήτης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Τμήμα Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης

Τζεβελέκου, Μ. & Πασχάλης, Σ. (2001). Τα συστατικά και η οργάνωση ενός λογισμικού για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στα μειονοτικά σχολεία της Θράκης. *Μάθηση και διδασκαλία της ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης γλώσσας*, 228-239. Ρέθυμνο : Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ατραπός.

Τζιβινίκου, Σ., 2015. *Μαθησιακές δυσκολίες - διδακτικές παρεμβάσεις*. [ηλεκτρ. Βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από: <http://hdl.handle.net/11419/5332>

Τριάρχη- Hermann, Β. (2000). *Η διγλωσσία στην παιδική ηλικία*. Αθήνα: Gutenberg

Τρίγκα-Μερτίκα Ε. (2010). *Μαθησιακές Δυσκολίες: Γενικές & Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες - Δυσλεξία*. Αθήνα: Γρηγόρης

Τσιτσελίκης, Κ. (2007). *Κλειδιά και αντικλειδιά: Η μειονοτική εκπαίδευση της Θράκης: Νομικό καθεστώς, προβλήματα και προοπτικές*. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ). Ανακτήθηκε από <http://repository.edulll.gr/936>